

Halászati Lapok

A Magyar
Mezőgazdaság
melléklete

XXIII. évfolyam
2022. augusztus

Magyar Akvakultúra és Halászati Szakmaközi Szervezet Lapja | Szerkeszti: Szerkesztő Bizottság | Felelős szerkesztő: Hajtun György
Ez a lapszám az Agrárminisztérium támogatásával készült.

Országos az aszály a tógazdaságokban is

A Magyar Akvakultúra és Halászati Szakmaközi Szervezet (MA-HAL) felmérése szerint is nagy az aszály a tógazdaságokban. A 2021. és a 2022. évi csapadéksegregény időjárásnak köszönhetően soha nem látott vízhiány alakult ki a hazai tógazdaságokban, így helyenként akár 1-1,5 m víz hiányzik a tavakból, amelynek következtében több termelő nem tudta kihelyezni tavasszal a tenyészanyagot, vagy arra kényszerült, hogy a már kihelyezett halat visszahalássza. A MA-HAL tagok május végi adatszolgáltatása szerint országosan összesen 6248,5 hektár halastó érintett a vízhiányban. A 42 tőegységből összesen 33 463 983 m³ víz hiányzik a haltermelésre alkalmas üzemi vízszinthez képest.

A felmérés szerint a vízhiány legjobban azokat a völgyzárógátas tógazdaságokat sújtja, ahol gravitációs úton patakokból történik a tavak feltöltése és a vízgyűjtőn nem esett elég csapadék. Ezeknél a gazdaságoknál sajnos nincs lehetőség szivattyús vízutánpótlásra. A Szegedfish Kft. jelzése szerint azonban a szivattyús vízutánpótláshoz is csak igen drágán lehetne hozzájutni. Sztanó János, a kft. ügyvezetője arról számolt be, hogy levélben fordultak az Alsó-Tisza vidéki Vízügyi Igazgatóságához (ATIVIZIG), hogy segítségükre legyenek a Szeged-Fehértói tőrendszerben az idei aszály miatt kialakult vízhiány pótlásának megoldásában. Hazánk második legnagyobb kiterjedésű, 1930-ban Szeged-Szaty-maz-Sándorfalva határaitban alapított tógazdaságban már 1933-ban termeltek halat, sőt 1935-ben már Bécsbe is szállítottak belőle. A ma itt termelt hal 30-35 százaléka exportra, 10-15 százaléka hazai társ-gazdaságokhoz, 10-15 százaléka horgászegyesületekhez és 25-30 százaléka hazai fogyasztókhoz kerül.

A terméketlen szikes területeken folyamatos új építésekkel növelték a halastórendszer területét úgy, hogy közben az elkészült tavakat azonnal termelésbe vonták. Az Alsó-Tisza vidéki Vízügyi Igazgatóság (ATIVIZIG) kivitelezésében 1982-ben befejezett körtöltéses tőrendszer 141 tőegységből áll, és a bruttó területe 2082 hektár. A

mesterséges vízi létesítményben az érvényes Vízügyi Üzemeltetési Engedély szerint saját törzsszállományból előállított szaporítóanyaggal tógazdasági haltermelés folyik. Az itt tenyésztett Szegedi Tükörponty 2021-ben UNIÓS földrajzi oltalmat kapott, HÍR védjegy használatára jogosult. Az engedély szerint a tógazdaság a belvízvédelmi-, belvíz-tározási feladatokat köteles térítésmentesen ellátni. A tógazdaság a Pusztaszeri TK részeként a Ramsari Szerződés és a NATURA 2000 hatálya alá tartozik. A terület természetvédelmi kezelője a Kiskunsági Nemzeti Park Igazgatósága, a Szegedfish Kft. térítésmentes ökológiai szolgáltatásokra kötelezett.

A 19.100-2-17/2011. számon kiadott Vízügyi Üzemeltetési Engedély szerint a körtöltéses tőrendszer

Feltöltésére lekötött vízmennyisége	27 432 126 m ³	
Vízpótlásra lekötött vízmennyisége	4 649 416 m ³	32 081 542 m ³
Előírt belvíztározási kötelezettsége		10 900 000 m ³
Ökológiai víznek tekintendő		8 400 000 m ³

A halastavak vízkormányozása az Algyői főcsatorna közvetítésével kisebb részben belvízből (ha van!), többnyire a Tiszából kiemelt tiszai vízből történik, hangsúlyozta az ügyvezető. A tavak feltöltése és leürítése a haltermelő szivattyúival és költségére történik. A tiszai vízszolgáltatást évente megkötött Mezőgazdasági Vízszolgáltatási Szerző-

dés alapján az ATIVIZIG végzi. A 0615-0001/2022. nyilvántartási számon ez év március 23-án is ilyen megállapodást írtak alá, amelyben a szolgáltató vállalta, hogy a vonatkozó jogszabályok szerint 1500 forint/hektár + ÁFA áron 2022-ben is ellátja vízzel a 2082 hektáros halastórendszert.

Év elején – az előző évek igénybevétele alapján – bejelentették, hogy várhatóan 12 millió m³ vízre lesz szükség. Nem részletezték, hogy ez csak tiszai vízre vagy a teljes mennyiségre vonatkozik, mivel a szolgáltatóval a teljes 2082 ha-os terület vízellátására szerződtek. Ekkor még nem volt látható, hogy ebben az évben az aszály miatt nem lesz belvíz, és a decemberben kötelezően kiürített 10,9 millió m³ vizet is vásárolt Tisza vízzel kell visszapótolni. Az idei aszály rendkívül nagy, közvetlen módon a növénytermesztést, a haltermelést (vízhiány), közvetett formában az állattenyésztést sújtotta, de az egész nemzetgazdaságra igen rossz hatással van. Az első félévben a területükön lehulló csapadék nem érte el az elmúlt öt év átlagának 32 százalékát. Az országosan jelentkező aszály hatására a 2082 hektár tőrendszerben jelentkező 5 millió m³ ökológiai többlet vízigényt írásban, majd szóbeli konzultáció során kérték a szolgáltatótól.

Az ATIVIZIG az 1995-0002/2022. iktatószámú levelében közölte, hogy a leszerződött 1500 forint/hektár áron nem tudja adni az 5 millió m³ többletet, sőt a szerződés 4.1.-ban szereplő „... a fajlagos vállalkozó díj az Algyői I öntözőfűrtben: 0,9367 Ft/m³ + ÁFA ...” áron sem, hanem vegyék azt meg 3,4672 Ft/m³ + ÁFA piaci áron. A gazdaság

▶ ebben a helyzetben ezt a szolgáltatói magatartást a Vízszolgáltatási Szerződésben leírtakkal és a jogszabályalkotók szándékával szembeállónak tartja, és a jelentkező havi-energia helyzetben (hozamkiesés, takarmány-, energia stb. többletköltségek) nem tudja elfogadni/vállalni, jelentette ki Sztanó János.

– A halállományunk megvédése – a tömeges halpusztulás elkerülése – érdekében kidolgoztunk egy olyan kényszerintézkedések sorozatát, amely többek között az üzemeltetett területek csökkentésével, a vízkészletek tavak közötti átcsoportosításával (át-szivattyúzás) jár. Ez természetesen azt is jelenti, hogy tavaink jelentős része „tocsogósan” vagy szárazon fog állni, a bent maradó, időközben beeső vizek megromlanak, és felütheti a fejét a botulizmus. Az üres tavakba beszálló madaraknak állategészségügyi problémái lesznek, a madarakat és fészkeket esetenként a rókák fogják dézsmálni. A halgazdaság ezen kockázat felelőségét semmilyen formában nem óhajtja vállalni – fogalmazott az ügyvezető.

A probléma megoldását az jelentené, ha a tavakat az elfogadható szintre feltöltenék, mégpedig a szerződésben rögzített 1500 forint/hektár + ÁFA áron. A medrekbe történő víz beemeléséhez a kft. térítésmentesen biztosítja a szivattyúit és elvégzi a feltöltést. Egyértelműen látszik, hogy a halgazdaságok, a horgászegyesületet és a vízkezelők az ideai rendkívül súlyos aszály okozta nehézségeket csak akkor képesek megoldani, ha ehhez mihamarabb hathatós kormányzati, természetvédelmi, vizgazdálkodási, és érdekképviseleti segítséget kapnak.

Az ATIVIZIG-től egyelőre még nem érkezett válasz a levélre.

H. GY.

Sándorfalvai elismerés

Sztanó János, a Szegedfish Kft. ügyvezetője a közelmúltban, július 3-án vehette át a „Sándorfalva közösségéért elismerő oklevelet”, amit *Gajdosné Patáki Zsuzsanna* polgármester adott át neki, *Farkas Sándor*, az Agrárminisztérium miniszter-helyettese társaságában.

A 92 éves halgazdaság területileg Szeged, Szatymaz és Sándorfalva határában helyezkedik el, és az ott dolgozó halászok csaknem fele évtizedek óta Sándorfalváról jár be, mivel ott laknak. Az oklevéllel az önkormányzat elismerte azt az évtizedek óta folyó munkát, amellyel a Szegedfish Kft. minden évben segítette a helyi rendezvények színvonalas megtartását.

Az ünnepségen Sztanó János méltató-sakor elhangzott, hogy az ügyvezető ötven éve dolgozik a Szegedfish Kft.-nél. A közigazdász diplomáját 1973 nyarán szerezte meg. A főiskolát a Szegedi Állami Gazdaság társadalmi ösztöndíjasaként végezte el, s itt kezdett 1973. szeptember 10-én gyakornokként dolgozni. A munkához való pozitív hozzáállás és az időközben elvégzett tanfolyamok, továbbképzések alapján egyre feljebb jutott a szakmai ranglétrán.

A közigazdász végzettségű ügyvezetőt még az Állami Gazdaságok Országos Központja bízta meg 1981. október 1-től közigazdasági igazgatóhelyettesnek, majd 1983. június 1-től a Szegedi Állami Gazdaság igazgatójává nevezett ki. Ekkor a gazdaság tógazdasági halászattal, szőlő és bortelemeléssel, szarvasmarha tartással, sertésneveléssel, szántóföldi növénytermeléssel és erdészeti tevékenységgel foglalkozott.

Sztanó János aktívan vett részt a Szegedi Állami Gazdaság gazdasági társasággá alakításában, majd privatizálásában. A cég az állami gazdaság (a tógazdaság) jogutódjaként 1998. június 11 óta Szegedfish Mezőgazdasági Termelő és Szolgáltató Kft.-ként működik tovább, Sztanó János ügyvezető igazgatóként irányítja a vállalkozást.

Állami gazdasági vezetőként és ügyvezető igazgatóként is számos országos szakmai bizottság, érdekvédelmi szervezet, alapítvány munkáját segítette, és segíti ma is. Karitatív tevékenységet 1999 óta végez a Szegedi Szent-Györgyi Albert Rotary Club tagjaként. Az elmúlt években végzett gazdasági, társadalmi és karitatív munkájáért számos elismerést, kitüntetést kapott, amelyekből érdemes az alábbiakat megemlíteni: Árvízvédelemért Érem, a Mezőgazdaság Kiváló Dolgozója, Pro Priscicultura Hungariae emlékplakett, Paul Haris-díj, Szegedért Emlékérem, Az év agrárembere és Életfa Díj.

H-N

Egyre nagyobb probléma a csapadékszegény, meleg időjárás

A gyors párolgás és a vízfolyások kiszáradása következtében rohamosan apadnak a halastavak vízszintjei. A legnagyobb gond a völgyzárógátas halastavaknál van, hiszen ezeket már a

télen lehullott kevés csapadékból sem sikerült üzemi vízszintre tölteni tavaszig.

A novemberre tervezett halászat helyett, sok helyen a gazdák kénytelenek már most lehalászni a halállományt, a

térdig erő vízben oxigénhiány és a halfogyasztó madarak is fenyegetik a kihelyezett halakat.

Már tavaly is nehéz helyzetbe kerültek a haltermelők az aszályos időjárás miatt, az legfrissebb adatai alapján 2021-ben 2,5 százalékkal csökkent az üzemelő halastavak területe Magyarországon, tavaly a Dunántúlon 15 százalékkal kevesebb halat tudtak lehalászni a völgyzárógátas halastavakból.

Az ukrán-orosz konfliktus hatására gyors ütemben növekedik az elektromos áram, a gázolaj és a takarmányok ára, ami a vízhiánnyal társulva kilátástalan helyzetbe hozza a hazai haltermelőket.

SZIRÁKI BENCE

MA-HAL ügyvezető

Két ősi szakma gondos, kiváló művelője

Dr. Csoma Antal idén, októberben tölti be a 80. életévét, akinek az életútját két és fél évtizede közelről követhetem nyomon. Csoma Antalnak az elnök úr megszólítás többszörösen is megalapozott, hiszen az aktív életében – amelynek részese is lehettem – több tisztségben is ezt a titulust érdemelte ki. Ha röviden összegezzük ezt a gazdag, de egyenes életutat, akkor azt mondhatjuk, hogy Csoma Antal a természet gyermekeként élte meg mindennapjait, és nem véletlen, hogy a hivatását is a hal és a vad vonzáskörzetében gyakorolta. És gyakorolja ma is, mert hál' Istennek, az elnök úr jó egészségre örvend, és nem tud elszakadni a családi vállalkozástól, és a vadásztól sem.

Csoma Antalnak – saját elmondása szerint – csodálatosan szép gyermekora volt. Az édesapa MÁV tisztviselő volt, míg az édesanya családja Tiszalökön, Tóni bátyám szülőhelyén halászból éltek. A Gulyás nagybátyái közül András és Dezső elnökei is voltak a Nyíregyházi Halászati Termelőszövetkezetnek. A szülők jó érzékkel nem tiltották el a két fiúgyermeket – Antalt és Jánost – a Tisza folyótól, így a fiúgyerekek már korán belekóstolhattak a halászköz néhez, küzdelmes életébe. Ha nem kellett iskolába menni, és tanulni, akkor minden szabad idejét a Tiszán, a nagyapával, a halászköz körében töltötte, mégpedig az év minden szakában, legyen az tavasz, nyár, ősz vagy tél. Tóni bátyám egész élete a Tiszához kötődött mindaddig, amíg felvették a gödöllői Agrártudományi Egyetemre.

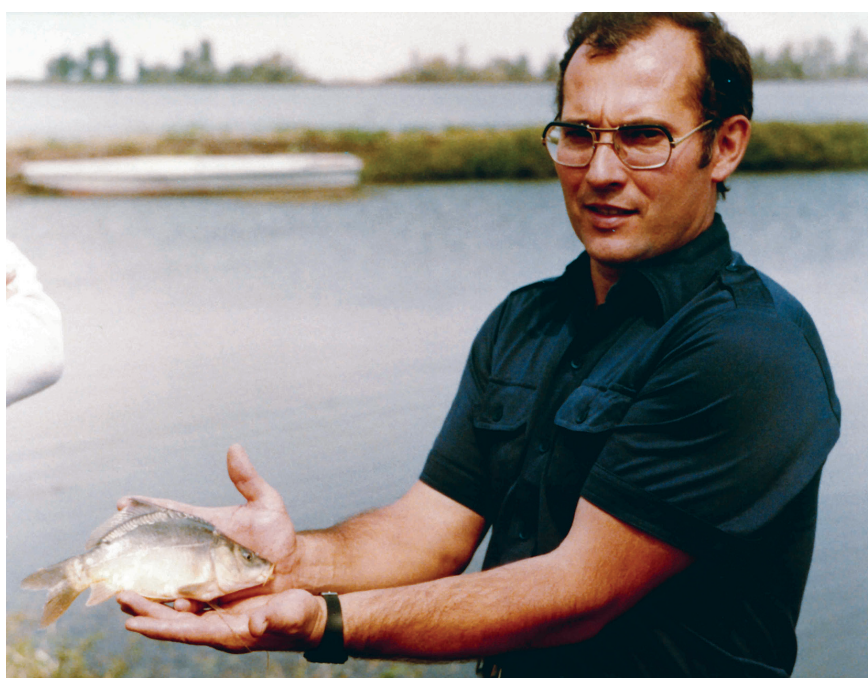
Tiszalök nem csak az általános iskolai, és a gimnáziumi éveket jelentette. A múlt század '50-es éveiben épült fel a vízierőmű a rabok keze munkája nyomán, amit a serdülő gyerekek csak messziről követhettek nyomon, mert géppisztolyos, usánka sapkás katonák őrizték a területet. S ahogy kiásták a Tisza új medervonalát, úgy hordták el a földet lovas kordékon. Gépi munka nem volt, csak kézzel, kordéval, szekérral alakították ki az új, mintegy négy kilométer hosszú medervonalat. Az is szép gyerekkori emlékekhez tartozik, hogy a kis Anti mezítláb, gyalog, klottnadrágban, félmeztelenül vitte nagyapának az ebédet a Tisza parton lévő kunyhóba. A gyerekkori, természetközeli élmények az egész életutat meghatározták, hiszen ilyen környezetben a növények, az állatok szeretete gyorsan belé ivódik az emberbe.

S miért éppen a hal, és a vad lett a kiválasztott? Elsősorban azért, mert a halászat mestersége családi hagyományként szállt az utódokra. Az anyai ágon az egész felmenők a halászból éltek, s nem véletlen, hogy Tóni bátyámat már egészen fia-

talon vonzotta a vízi élet. Fial gyerekként a nagyapjával folyamatosan kint volt a Tiszán, s ezért is írtam róla 2005-ben egy kitüntetés kapcsán, hogy „ladikban született”. Gyerekként még úgy gondolta, hogy beáll a sorba, és halászként fogja az életét leélni. De mivel kitűnő tanuló volt a középiskolában is, ezért továbbtanulásra ösztönözték. Pékh Gyula volt az a miniszteriumi vezető, aki a szülőknek, nagyszülőknek javasolta, hogy gimnáziumban érettségizzen, mert ott megalapozhatta az egyetemi felvételt, a továbbtanulást. A

Apa és fia, Gábor

A szolnoki tógazdaságban

Az NSZSZ 1996-ban Budapesten rendezte meg az éves halászati szemináriumát. Felvételünk a Budapest Hotelben készült

gödöllői Agrártudományi Egyetemet kimentéses oklevéllel végezte, míg a doktori iskolát Summa cum laude minősítéssel zárta. Az agráregyetemet agrármérnöki diplomával 1964-ben fejezte be, ám a '70-es években további két szakdiplomával is bővítette a tudását: 1972-ben sikeresen vizsgázott a halgazdálkodási, 1975-ben a vadgazdálkodási szakokon is. A doktori címet 1982-ben kapta meg, a disszertációját a „Növényevő halak tartósítása gyorsfagyasztással” címmel védte meg.

Az egyetemi diplomával a zsebében Szolnokra, a Felszabadulás Halászati Termelőszövetkezetéhez lépett be, ahol főagronómusként kezdett dolgozni, amiben a minisztériummal kötött tanulmányi szerződés nagyban segítette. Főagronómusként irányította a Milléri halastó építését, s a tiszai holtágak (Fegyvernek, Szajol) halászhatóvá tételét, intenzív hasznosítását. Valójában ezeken a területeken szinte tógazdasági haltermelés folyt, mégpedig jó eredményekkel. Ezekben a holtágokban jól fejlődött a ponty mellett a busa, az amur. Tóni bátyám a szolnoki évek alatt a halszaporítást is megtanulta, amit a Szakállas-pusztai telettelőknél kialakított keltetőbódé – ezt Tóni bátyám a „tudomány palotájának” nevezett – tett lehetővé. A halászok fogták ki az anyahalakat, s a lefejt ikrákat a Zuger üvegekben keltették. Szajolban is működött egy keltetőház, mégpedig a HAKI tulajdonában, amit sikerült a kutatóintézettől megvásárolni. Dinnyés mintájára 1970-ben építettek egy korszerű halszaporítót Szajolban, így a térség egyik legjelentősebb tenyésztőanyag bázisává fejlődött a halászati szövetkezet. Ennek a későbbiekben is nagy jelentősége volt, mivel a rendszerváltás után, a privatizációval Szajolban, a korábbi Felszabadulás Halászati Termelőszövetkezet bázisán, 1991-ben alapították meg a családi vállalkozásukat, Fish-Coop Bt. néven, ami ma már Kft.

De visszatérve a '70-es évekre, Tóni bátyám is alkotó részese volt a magyar halá-

szati ágazat fejlődésének, ezeket az éveket a szakma aranykorának is nevezték. Egyre több egyetemi képzettségű szakember került a tógazdaságokhoz, köszönhetően a halászati szakmérnöki képzés beindulásának. A tógazdaságok is szépen fejlődtek, és nem volt hiány szakmunkásból sem. Tóni bátyám mindig kereste az új kihívásokat, így került Gyomára is, ahol a szolnokinál nagyobb lehetőségeket látott a fejlődésre. Gyomán olyan adottságokat fedezett fel, hogy érdemes volt váltania, mivel Szolnokon befejeződtek a fejlesztési munkák. Nagy lehetőséget adtak a Körösök folyói, a holtágak, a lepusztult gácsrháti halastó, az elhanyagolt gyulavári halastó. A Viharsarok Halászati Termelőszövetkezetben főagronómusként kezdett dolgozni 1971-ben, majd három év múlva már elnöknek választották. A termelési alapok rendbetétele, a halszaporítás mellett a halfeldolgozással is kezdtek foglalkozni, először egy kis helyiséget alakítottak ki, ahol tisztították a halat. A békéscsabai hűtőházban halászlé sűrítmenyt kezdtek gyártani, amihez partnert kerestek, és akit a gyomai szövetkezetben meg is találtak. Gyomaendrődön építettek egy halfeldolgozót, ahol a sűrítmenyt előállí-

tották. A körösi halászlé nagy sikert ért el a hazai piacon annak köszönhetően, hogy egy egész termékcsaládot (olajos hal, pácolt hal) fejlesztettek a halászlé sűrítmeny mellé, amellyel termék nagydíjat is nyertek.

Csoma Antal a tógazdasági haltermelés mellett a természetes vízi halászat fenntartását is támogatta a viiharsarki szövetkezetnél. Elnökként kellett a Viharsarok Halászati Termelőszövetkezetet átalakítani és 1992-ben Körösi Halász Szövetkezet néven újraindítani. Ezt a társasági formát azonban csak 2017-ig sikerült fenn- és megtartania, mert ekkor már más elképzelések valósultak meg a hazai természetes vízi halászatban. Így mind a Körösi Halértékesítő és Halfeldolgozó Kft-t, mind a Körösi Halász Szövetkezetet felszámolták. Ekkor azonban már jól működött a családi vállalkozás, a Fish-Coop Kft., amelyben Tóni bátyám két gyermeke, *Gábor* és *Beáta* is dolgozott, és jelenleg is dolgozik. A Fish-Coop Kft.-t ma már Gábor vezeti, irányítja, és a családi hagyományokhoz hűen eredményesen gazdálkodik.

Csoma Antal mindig is szövetkezeti párti volt, hiszen erősen hitt a közösségi összefogásban. Nyitott szemmel járta a világot, bejárta a bolygó szinte minden olyan zegé-zugát, ahol halászzal foglalkoztak, így megismerte a helyi halászati kultúrákat is. Japánban, Dél-Koreában, Columbiában, Braziliában, Vietnámban, Kínában, Thaiföldön élt és virult a szövetkezeti halászat, s ezekben az országokban Tóni bátyám 1989-2010 között a Nemzetközi Szövetkezetek Szövetségének (NSZSZ) Halászati Szervezete megbízásából, mint a Halászati Szervezet alelnöke, halászatfejlesztési előadásokat, szemináriumokat tartott. A szövetkezeti halászat a szegény halászberek megélhetését biztosította. Tóni bátyám nehezen élte meg a rendszerváltás idejét, mert a szö-

Nemzetközi Szövetkezetek Szövetsége kongresszusán Gábor tolmácként volt jelen 2002-ben

vetkezeti gazdálkodást a politika zsákutcának minősítette, és törvényt hozott a szövetkezetek átalakítására. Idehaza a szövetkezeti formát a kolhoz típusa, az „egy tag-egy szavazat” elve miatt támadták leginkább, pedig Tóni bátyám szerint az önkéntesség volt a legfontosabb szerepe a hazai halászszövetkezetek megalakulásában. Ebben a nehéz időszakban, 1991-ben vállalta el a Haltermelők Országos Szövetsége (HOSZ) elnöki tisztelet, amely érdekvédelmi munkát 2003-ig végzett.

Csoma Antal a HOSZ elnökeként a legfontosabb célkitűzésnek a szövetkezeti forma megmaradását tartotta. A halászatnak mindig küzdenie kellett a fennmaradásért, mert különböző oldalról támadták. A politika befolyásolása azonban nem ment könnyen, és sok küzdelmet kellett megvívnia a különböző fórumokon azért, hogy ez az ősi szakma továbbra is megmaradjon. Igyekezett olyan feltételeket teremteni a halászati termelésnek, hogy azokat a támogatásokat, amelyeket a mezőgazdaság ágazatai megkaptak, azokat a halászat is megkaphassa, mert ezek nélkül halálra volt ítélve az ágazat. A politikai háttérrel kellett a közgazdasági feltételeket megteremteni a halászat számára, amelynek sokkal nagyobb szerep jutott a természetes vízi halászat fenntartásában is, mint napjainkban. Az érdekképviseleti tevékenységgel a halászati szövetkezeteket segítették, támogatták, ahol a fő tevékenység a természetes vízi halászaton alapult. A fő tevékenységet mellék üzemágak kialakításával stabilizálták, mint például gombüzemet hoztak létre, de volt fémtömegcikk, építőipari, és más egyéb melléküzemág is, amellyel a halászatot fenn tudták tartani. Az érdekképviselet, az elnök vezetésével jó kapcsolatot alakított ki, ápolta az agrárminisztériummal, a TOT-tal, a jelenlegi MOSZ-szal, a parlamenti képviselőkkel, így sikerült a halászat érdekeit is megjeleníteni a különböző rendeletekben. Tóni bátyám jól működő érdekképviseleti szervezet irányítását adta át az utódnak.

Csoma Antal számos kitüntetést is kapott a halászat érdekében kifejtett munkája elismeréseként, amelyek közül a legjelentősebb, az életút elismerését jelentő – a magyar halgazdálkodási ágazat fejlesztése érdekében nemzetközi és hazai szervezetekben végzett több évtizedes, eredményes munkája elismeréseként – Magyar Arany Érdemkereszt polgári tagozata kitüntetés, s amelyet 2021 augusztus 20-án vehetett át.

S hogy ne maradjon hézag az életútban, el kell mondani, hogy a hal mellett a vad is szenvedéllyé vált. A vadászat hobbinak indult, de sokkal több lett belőle. Tóni

bátyám pályája csúcán elérte azt, hogy a két ősi szakmát, a halászatot és a vadászatot összekapcsolta a tevékenységében. A Békés megyei Vadászszövetségben több mint húsz éven keresztül töltötte be az elnöki posztot, és párhuzamosan a halászati érdekképviseleti munkával a vadászok érdekeit is érvényre tudta juttatni a nagypolitikában. Több országos vadászati szerve-

hatta, amit szeretett. Hitvallása, hogy úgy kell végezni a munkánkat, hogy azzal másokat is segítsünk. Minden körülmények között becsüljük meg a másik embert! Az utókornak pedig azt üzeni, hogy legyen bátorságuk, kitartásuk, erejük az álmaik megvalósításához. És éljék át azokat az élményeket, amelyeket Tóni bátyám is megélt a Tisza folyón és a Tisza mellett.

A gyomaendrődi halfeldolgozót Németh Imre földművelésügyi miniszter adta át 2004-ben

A gödöllői Szent István Egyetem Halgazdálkodási Tanszéke is elismerte Csoma Antal munkásságát. A képen balról: Csoma Antalné Ágnes, Csoma Beáta, Csoma Antal, Radóczy János, a SzabolcsHal Kft. ügyvezető igazgatója, és Balogh József, a MA-HAL tiszteletbeli elnöke

zetben töltött be elnökségi tagi tisztséget. A vadászat külön fejezete az életútnak, és legalább olyan fontos eseményekkel telt, mint a halászaté. Tóni bátyám azonban a halászatot tartja ma is a legfontosabb tevékenységének. Boldog, kiegyensúlyozott családi életet él, amelyben a felesége, Ágnes kulcsszerepet vállalt, s aki egyébként pályája csúcán az óvodapedagógusi munkája elismeréseként rangos kitüntetést „Brunszvik Teréz-díjat” kapott az Oktatási Minisztériumtól 2003-ban.

Csoma Antal egész életében azt csinál-

Szerencsére a Csoma családban a vér nem vált vízzé, Gábor viszi tovább a családi örökséget, és remény van arra is, hogy Gábor fiatalabb fia *Marcell*, az unoka szintén folytatni fogja e nemes tevékenységet. Nyugdíjas éveit e mellett a két lány unokája és az idősebb fiú unokája is bearanyozza. A 80. születésnap alkalmából pedig csak azt kívánjuk, hogy Tóni bátyám minél tovább éljen köztünk egészségben, boldogságban, mert az ő tudására ma is nagy szüksége van a halász szakmának.

HAJTUN GYÖRGY

Okszerűen gazdálkodnak Dinnyésen

Nem múlik el úgy elnökségi ülés és közgyűlés, hogy a Dinnyési Halgazdaság Kft.-ről ne esne szó. Szabó Krisztián, a kft. ügyvezetője rendre beszámol a tógazdaság helyzetéről, a termelési körülményekről, a víz állapotáról és a fejlesztésekről. Mivel a kft. tulajdonosa a Magyar Akvakultúra és Halászati Szakmaközi Szervezet (MA-HAL), azt is fontos nyomon követni, hogy a szakmaközi szervezet miként segíti a cég tevékenységét.

A dinnyési telepen rend és tisztaság fogadja a látogatót. Az ügyvezető az utóbbi években nagy hangsúlyt helyezett arra, hogy a tógazdaság külsőre is szép legyen, aminek meg is lett az eredménye. Tavaly lecserélték a szociális épület tetjét és teljesen felújították a keltetőházat, új szivattyúkat helyeztek üzembe. A csónakokkal és az etetőberendezésekkel sincs probléma, hamarosan új teherautó érkezik, és a napokban helyezték üzembe az 50 kW-os napelemparkot. Ez messze nem jelenti azt, hogy további fejlesztésekre ne volna szükség, de csak a kis lépések taktikáját tudják alkalmazni.

Szabó Krisztián felidézte az elmúlt két év nehézségeit. Tavalyelőtt a Velencei-tóból kapott vízben elpusztultak a halak, tavaly

óra alatt elpusztultak, a tenyészanyag mind odaveszett. 2022-ben új technológiát vezettek be az előnevelők vízminőségének javítására, és a süllő és a ponty előnevelés eredménye egyelőre biztató.

A csuka- és a harcsaszaporítás és -előnevelés mentette meg a céget a teljes csódtól, amit kútvízzel végeznek a keltetőben. Tavaly és idén egy-egymillió előnevelt csukát tudtak előállítani, ami nemcsak szakmailag dicséretre méltó, hanem a bevétel szempontjából is jónak nevezhető. A medencében, planktonon nevelt csukával a vevők is elégedettek, így az ivadék eladása a szűkös időben fontos bevételforrássá vált. A jó technológiai lehetőségeket előnyükre fordították: a vízben szegényesebb területek hozamának a fokozását viszont nem erőltetik.

maradt. A tavak trágyázását szinte nullára szorították vissza. A tőelőkészítésben is újítottak: ügyelnek rá, hogy minél kevesebb szerves anyaggal terheljék a meglévő, szerves anyagban mostanra amúgy is gazdag vizet.

Az idei év úgy indult, hogy télen 90 százalékra fel tudták tölteni a tavakat vízzel. Persze, a forgotott vízmennyiség megmaradt a tóban. De olyan nagy volt már télen a szárazság, hogy az altalaj hetente 1,5-2 centiméterrel csökkentette a vízszintet, vagyis igen jelentős volt az elszivárgás már a hideg hónapokban is. Éppen ezért idén is arra rendezkednek be, hogy lesz olyan tó, amit nyáron lehalásznak, és a vizét a másik tóba szivattyúzzák, így mentve meg a halállományt. A szubextenzív termeléssel kapcsolatban Szabó Krisztián elmondta, hogy tavaly jól jöttek ki a kisebb népesítéssel, mert a hal mennyisége ugyan a megszokott mennyiségnek a fele volt, de negyedannyi takarmányt használtak fel, mint korábban. Vagyis kevesebb takarmánnyal érték el ugyanazt a súlygyarapodást, mint a korábbi években. Ez azért is központi kérdés, mert mint köztudott, minden termelési költség jelentősen megnőtt.

„Futott az árak után, és bár a jelenlegi 1300-1500 forintos tóparti pontyár jónak tűnik, mégsem biztos, hogy őszre is elég lesz ez az árszínvonal a további áremelkedés kompenzálására” – jelentette ki az ügyvezető. A napelempark például a tógazdaság energiaigényének 40 százalékát biztosítja, csakhogy az áram olyan mértékben drágult, hogy a villanyszámla összege mégsem lesz kisebb az eddiginél.

Dinnyésen mindig is jó bevételt jelentett a helyi halértékesítés. Ezért most egy mobil halértékesítő létesítését tervezik, amit konténeres halboltnak is nevezhetünk. Az ilyen típusú halbolt létesítése újdonságnak számít, ezért mintaboltnak is szánja a szakmaközi szervezet. A beruházás úttörő jellegű, a prototípus technológiája még nem kiforrott, de úgy tervezik, hogy a mobil létesítménynél egy év alatt megmutatkoznak a gyermekbetegségek, a hiányosságok, és korrigálják őket. Céljuk, hogy egyszerű, relatíve olcsó, praktikus halboltot hozzanak létre, amelyből kulturáltan és az időjárás viszonyosságoktól védve lehet kiszolgálni a vevőket.

A beszélgetés végén ismét megállapíthattuk, hogy Szabó Krisztián nem hajlandó a rossz körülmények áldozatává válni, optimista szemlélete a legnehezebb periódusokon is képes őt átlendíteni.

(HAJTUNGY)

A szubextenzív termelés nem rontott a ponty minőségén

pedig 30 hektárnyi tóba egyáltalán nem jutott víz. Mindkét káresemény tanulságait levonva tavaly még okszerűbben gazdálkodtak, ami ez esetben azt jelenti, hogy rendszeresen mérik a vízminőséget, a meglévő vizet pedig nagy becsben tartják. Mindez persze a termelési eredményeken is meglátszik, hiszen a megszokottnak alig több, mint a fele lett a lehalászott „halter-més”.

Friss vizet továbbra sem kapnak. A meglévő víz annyira besűrűsödött, hogy annak már 2020-21-ben kárát látta a süllő és a ponty előnevelése, mert a kihelyezett lárvák nem bírták a terhelt vizet. Néhány

Az ügyvezető ehhez a kijelentéshez magyarázatként hozzáfűzte, hogy a nagyobb tavakon idén félextenzív módon nevelik a halat. Az ügyvezető a gödöllői szakmai napon úgy fogalmazott: szubextenzív termelést kénytelenek folytatni, amiben sokkal kevesebb hallal népesítik be a tavakat, mint a szokásos években. A náluk már évek óta tartó vízhiány miatt ezen nem tudnak változtatni. Ugyanakkor a kútvizet jobban kihasználják, és a rendszerben lévő vizet is azzal hígítják.

Az eredmény már megmutatkozott, hiszen az első előnevelőben – igaz, közepes mennyiségben – már a süllőivadék is meg-

Az EB előtt a MAHOP Plusz tervezete

Az Agrárminisztérium 2022. július 14-én hivatalosan is benyújtotta az Európai Bizottságnak a 2021-2027-es Magyar Halgazdálkodási Operatív Program Pluszt (MAHOP Plusz).

A MAHOP Plusz kiemelt célja a mikro-, kis- és középvállalkozások helyzetbe hozása, a haltermelés és halfeldolgozás versenyképességének, valamint fenntarthatóságának innováció és digitalizáció révén történő növelése a környezetterhelés csökkentése mellett. Kiemelt szempont a klíma- és környezetbarát halgazdálkodási módszerek támogatása, a körforgásos gazdálkodás elvén alapuló módszerek részarányának növelése a termelési rendszereken belül, továbbá a vízi és vizes élőhelyek biodiverzitásának fenntartása, fejlesztése és a halastavak természetiérték-fenntartó szerepének támogatása.

A MAHOP Plusz keretében Magyarország számára a halgazdálkodás fejlesztésére a hazai társfinanszírozással együtt mintegy 20,14 milliárd forint állhat majd rendelkezésre a következő időszakban, amit az ágazatnak 2029 végéig kell felhasználnia.

Völgyszárógátas halastavak üzemeltetési szabályzatának felülvizsgálata

Az elmúlt időszakban a Megyei Katasztrófavédelmi Igazgatóságok levelet küldtek a haltermelőknek, amelyben az egyes hatósági eljárásokat érintő egyszerűsítések érdekében szükséges kormányrendeletek módosításáról szóló 375/2021. (VI. 30) Korm. rendelettel módosult a völgyszárógátas halastavakkal és tározókkal kapcsolatban a vízgazdálkodási hatósági jogkör gyakorlása. A 72/1996. (V. 22.) Korm. rendeletre hivatkozva felszólították a völgyszárógátas víztározók üzemeltetőit, hogy az üzemeltetési szabályzatukat a vízjogi üzemeltetési engedély hatályának lejártakor, de legkésőbb 2022. augusztus 31-ig vizsgálják felül.

Meglátásunk szerint, azon érintett völgyszárógátas halastavat üzemeltető haltermelőknek, akiknek a vízjogi üzemeltetési engedélyének hatálya nem jár le 2022. augusztus 31-ig, számukra az üzemeltetési szabályzat felülvizsgálata indokolatlan többlet anyagi terhet jelent, hiszen maga az üzemeltetés nem változott az elmúlt időszakban. Egy üzemeltetési

szabályzat felülvizsgálatának a költsége akár több százezer forint is lehet, így azon vállalkozások, akik több vízjogi üzemeltetési engedéllyel is rendelkeznek milliós kiadással számolhatnak.

A Covid 19 járványhelyzet okozta értékesítési problémáiból éppen kilábaló halászati ágazat jelenleg is nagy nehézségekkel küzd. Az aszályos időjárás és az inputanyagok gyors drágulása, valamint a támogatási lehetőségek szűkössége szinte ellehetetleníti a tógazdasági haltermelést, ezért minden további pénzügyi teher tovább gyengíti a vállalkozások stabilitását.

A Magyar Akvakultúra és Halászati Szakmaközi Szervezet kezdeményezte a Belügyminisztériumnál, hogy azon haltermelők részére, akiknek 2022. augusztus 31-ig nem jár le a vízjogi üzemeltetési engedélye, biztosítson haladékosan az üzemeltetési szabályzat felülvizsgálatára a vízjogi üzemeltetési engedély hatályának lejártáig, így segítve az ágazat talpon maradását.

MA-HAL

Bemutatkozik az eredetjelöléssel védett „Balatoni hal”

A Balatoni Halgazdálkodási Nonprofit Zrt. és a Halker Kft. együttműködési megállapodásának köszönhetően mostantól az éttermek és vendéglátóipari egységek kínálatába is bekerülhet a „Balatoni hal”, mint eredetmegjelöléssel védett, uniós oltalom alatt álló termék. A „Balatoni hal” nevet a Balaton főmedréből és meghatározott egykori kiöntésterületeken üzemelő tógazdaságokban termelt balatoni sudár ponty, a varászlói tükrös ponty, a fogas süllő és a belőlük előállított termékek viselhetik. A lakossági igények kielégítése és a fogyasztók körének a bővítése a következő hónapok feladata.

2013. decemberében megszűnt a nyílt vízi kereskedelmi célú halászat a Balatonon, és ebből kifolyólag az elmúlt nyolc évben csak horgászszákmányból juthattak balatoni halhoz a halkedvelők. Boltok és éttermek kizárólag az ökológiai célú szelektív halászat (Sió-zsilip) és a bemutatási célú halászat eredményeként juthattak természetes környezetben felnőtt egyedekhez.

A „Balatoni hal” előbb nemzeti oltalom alá került 2018-ban, majd 2021. júniusában megkapta az uniós oltalmat, mint eredetmegjelöléssel védett, földrajzi árujellel ellátott termék.

„Balatoni hal” kizárólag a Balatonban vagy a Balaton vízgyűjtő területén élő, ott szaporított és nevelt ponty vagy fogas süllő halfajba tartozó egyed lehet, amiket élve és feldolgozva (frissen, hűtve, fagyaszta, jellemzően darabárúként, ritkábban filé formájában) hoznak kereskedelmi forgalomba. Az érintett halgazdálkodási vízterület 69,440 ezer hektár.

A „Balatoni hal” eredete minden esetben megállapítható. A feldolgozás (hűtés vagy fagyasztás) során dokumentációt vezetnek, ami alapján a meghatározott napon és időben csomagolt termékek eredete bizonyítható.

Termelés és feldolgozás

A tógazdasági haltermelés során a halakat szaporítják és a különböző korosztályokat extenzív művelésű tógazdaságokban nevelik.

Az angolnacsapdás és a tógazdasági termelés során kifogott halak élve kerülnek eladásra, vagy azokat feldolgozásra szállítják el. A feldolgozás során a hűtött vagy fagyasztott „Balatoni hal” megnevezésű termékeket értékesítésre előkészítik (csomagolják).

A szállítás élő állapotban vagy hűtött helyen történik. A feldolgozást megelőző

en a hal 0 °C és +4 °C között legfeljebb 48 órán keresztül tárolható. Haltermelési létesítmény víziállat-egészségügyi igazolással és állattartói nyilatkozattal a halat élve értékesítheti a kiskereskedelem részére, amelybe beletartoznak a vendéglátó vállalkozások is, továbbá a hal élelmiszer-előállító vállalkozás részére is értékesíthető.

A „Balatoni hal” kapcsolata a földrajzi területtel a minőségen és hírnéven alapul. A „Balatoni hal” termék előállítás helye elsősorban a Balaton déli és délnyugati vízgyűjtője. A mai halastavak azokon a területeken találhatóak, melyek a lecsapolások előtti Balaton öblözetei voltak, tehát ezeket a halastavakat az egykori tömederben alakították ki, ennek megfelelően altalajuk hasonlatos a Balatonéhoz.

A „Balatoni hal” előállítási területe

A „Balatoni hal” termékekkel ezentúl nemcsak vendéglátó egységeket szolgálnak ki, hanem az otthoni felhasználásuk is lehetségessé vált a Balaton-szerte megtalálható mintaboltokban:

- Siófok, Horgony utca 1.
- Balatonboglár, Klapka utca 14., Halker Kft.
- Veszprém, Mérleg utca 20., Halker Kft.
- Keszthely, Csapás út 1., Spilák Kft.

VADPÖRKÖLT ÉS
BORFESZTIVÁL
ZALAI TERÍTÉK
ZALAEGERSZEG

A MAGYAR AKVAKULTÚRA ÉS HALÁSZATI SZAKMAKÖZI SZERVEZET,
ZALAEGERSZEG MEGYEI JOGÚ VÁROS ÉS A KVÁRTÉLYHÁZ SZABADTÉRI SZÍNHÁZ KFT.

MA-HAL 46. ORSZÁGOS HALFŐZŐ VERSENYT

HIRDET AZ ORSZÁGOS VADPÖRKÖLT ÉS BORFESZTIVÁL – ZALAI TERÍTÉK RENDEZVÉNY KERETÉBEN

A VERSENY IDŐPONTJA: 2022. AUGUSZTUS 27. (SZOMBAT)

A VERSENY HELYSZÍNE: 8900 ZALAEGERSZEG, KAZINCZY TÉR (SZABADTÉREN)

A RENDEZVÉNY FŐVÉDNÖKE DR. NAGY ISTVÁN AGRÁRMINISZTER

KATEGÓRIÁK:

1. Dunai jellegű halászlé
2. Tisza-Körösi jellegű halászlé
3. Egyéb halétel

A verseny fő célja a halételek népszerűsítése, ennek érdekében a látogatók megkóstolhatják a versenyzők által készített remekműveket.

A halas és vadételeken kívül óriásakvárium, kulturális és zenei, valamint gyermekprogramok várják majd a kedves érdeklődőket.

További információk és versenyregisztráció: www.magyarhal.hu

Keress minket facebookon: www.facebook.com/halpentek.hu

A BELÉPÉS DÍJTALAN!

A RENDEZVÉNY AZ AGRÁRMINISZTÉRIUM TÁMOGATÁSÁVAL VALÓSUL MEG.